

Nr 156.

Av fru **Rönn-Christiansson m. fl.**, angående införande av förbud för lärare att tilldela barn kroppslig aga.

Vid 1938 års riksdag framfördes motion om förbud att i folkskolan utdela kroppssaga. I motionens motivering anfördes följande:

»När det gäller straff för förbrytelser, så är prygelstraffet avskaffat i Sverge. Men det är bibehållet som lägligen tillåten bestraffningsform vid förseelser från barns sida. I Folkskolestadgan finns nämligen fortfarande bestämmelser, som ger lärare rätt att tilldela barn kroppslig aga. Och var går gränsen mellan vad som kan kallas aga och vad som kan kallas prygel, det torde vara svårt att avgöra.

Det torde också vara svårt att avgöra var gränsen går mellan vad som kan kallas kroppslig aga och vad som kan kallas misshandel. Ty meningen med agan är ju, att man genom att misshandla barnakropparna skall söka framskapa goda människor. En tanke, som i sig själv är så absurd, att man häpnar över att den kan leva kvar hos människor ännu i vår tid.

Man måste fostra barn med andra medel än stryk. Brukas stryk, då blir mildare och mänskligare medel icke användbara. Då blir risken och rädslan för stryk den avvägningspunkt, från vilken barnet utgår vid sitt handlande.

En lärare, lämplig för sitt kall, kan inte ha behov av rätten att misshandla barnakroppar. Lärare måste skaffa sig auktoritet gent emot barnen genom sin överlägsenhet i kunskap, inte genom sin överlägsenhet i fysisk styrka. Varje gång en lärare anser sig böra tillgripa aga, ger han sig själv underbetyg ifråga om sina kvalifikationer för lärarkallet.

Folkskolestadgans § 42, mom. 3, lyder:

'Lärjunge, som felar i sina åliggande, vare i mån av förseelsens beskaffenhet underkastad lärarens bestraffning medelst varning eller annat lindrigt tuktomedel, eller, då rättelse sålunda icke kunnat vinnas ävensom vid förseelse av svår beskaffenhet, medelst aga i enlighet med i § 29 mom. 3 givna föreskrifter och de närmare bestämmelser, som i detta avseende meddelats i det för skoldistriktet gällande reglementet'.

Av denna formulering framgår, att aga får tillämpas inte bara vid svårare förseelser, utan även vid mindre sådana, om dessa upprepas.

I motsats till dessa bestämmelser i Folkskolestadgan så återfinns man i Stadgan för rikets allmänna läroverk i paragrafen 23 följande:

'Kroppslig bestraffning må under inga förhållanden förekomma, ej heller kränkande eller sårande handling'».

Frågan om agans avskaffande är alltså främst aktuell för småfolket. Socialt högre stående barn få inte trakteras med stryk i skolan. Om aga i skolan nu skulle vara av behovet påkallad som uppfostringsmedel,

då vill väl ändock ingen påstå att behovet bortfaller blott därför att föräldrarna ha råd att låta sina barn bli undervisade i läroverk. Det kategoriska förbud mot aga i skolan, som man redan återfinner i stadgan för rikets allmänna läroverk, bör också införas i folkskolestadgan.

Vad som år 1938 anfördes i nyssnämnda motion äger alltså aktuelitet. Skolaga förekommer ännu i viss utsträckning och till och med under upprörande former. Det färskaste exemplet utgör skolagan i Torps skola i Bohus län. I detta fall var det kyrkoherden som övertagit skollärarens roll och utdelade aga åt en nervös och klen pojke, som tillsammans med nio andra pojkar rivit loss en dörr i skolans bokskåp. Det måste betecknas som upprörande att skollagarna möjliggör sådana händelser, som den här berörda.

Det är på hög tid att skolagan avskaffas. Den utgör en uppfostringsmetod som numera ganska allmänt utdömes av verklig pedagogisk, psykologisk och medicinsk sakkunskap. Sålunda hävdade medicinalstyrelsen i yttrande över den till 1938 års riksdag ingivna motionen på det bestämdaste, att kroppsstraff helt borde förbjudas även i folkskolorna. Vederbörande riksdagsutskott förklarade även, att de rön som gjorts inom barnpsykologins område talade för att kroppslig bestraffning var olämplig. Utskottet stannade emellertid vid att uttala önskvärdheten av en förutsättningslös utredning av frågan. Då denna utredning ännu icke kommit till stånd vilja vi föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl Maj:t hemställer om omedelbar utredning av hithörande spörsmål i enlighet med den av andra kammaren år 1938 uttalade meningen.

Stockholm i januari 1945.

S. Rönn-Christiansson.

Erik Jansson.

Gerda Linderot.

Helmer Holmberg.